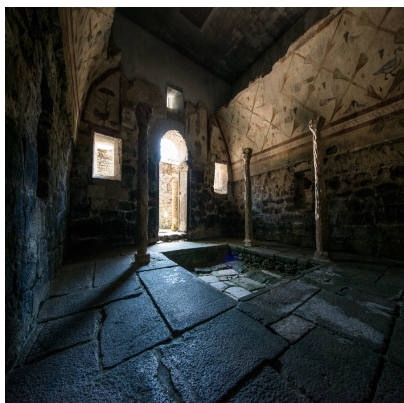

Abraiante Galicia IX: O legado romano do culto a Cibeles

Description

Inexplicablemente algún tempo despois intrigáronme as posibles razóns para construír dita fonte. Claro, reservar un lugar para Nai de todos os deuses do Olimpo podería ter a súa importancia. E tivo para Carlos III no século XVIII cando ordenou a súa construción.

E aí podería terminar a historia. Pero ocorreu que descubrín en Galicia a Igrexa Santa Eulalia de Bóveda, edificada na Alta Idade Media a uns 14 km ao oeste de Lugo. Rumoreábase que estaba construída sobre unha construción romana. Pero a pesar das lendas locais sobre a súa existencia, un peirroco local -José María Peiteado- descubriuna recentemente, no 1914, no subsolo da súa igrexa. Trátase dun templo de comezos do século III consagrado a Cibeles, un dos patrimonios romanos máis notables en Galicia, considerado desde 1996 Ben de Interese Cultural.

A propósito da Cibeles: Santa Eulalia de Bóveda

O culto a esta deusa ten a súa orixe en Frigia, na Turquía asiática, pasando a mitoloxía grega como Rhea, Gea ou Gaia. Era a Nai de todos os deuses Olímpicos. En Roma denominárona Cibeles. E aproximadamente na mesma época en que estaba a desenvolverse o seu culto en Roma, as guarnicións romanas en Hispania (que debían combater a todopoderoso Aníbal) construíron este templo nas proximidades de Lugo: pois necesitaban a axuda da deusa para lograr a vitoria.¹

Deben investigar moito a hora de adoptar este tema para a Galicia. Tanto mitos como misterios rodean esta construción, os milenios transcorridos colaboraron coa dúbida sobre a veracidade do achado e o seu significado. Non é pouco o debate na bibliografía e en Internet. Respecto os mitos, lendas e crenzas nestas terras. Pero o correcto é, na medida do posible, colocar cada expresión de identidade no seu xusto lugar.

E os estudos están a demostrar que, a pesar de existir indicios do culto a Cibeles en diversos lugares de Hispania, a única construción que se aproxima a un templo en Barcelona, aínda que con características tan distintivas que como veremos- producen asombro.

Volvendo a Santa Eulalia de Bóveda, a igrexa edificouse sobre o antigo templo que constaba de dous pisos. O inferior contiña unha piscina ninfeo- maior que a actual e aínda conserva gran cantidade de frescos que representan variados tipos de aves. Cibeles expresábase a través das *sibilas*, espíritos encarnados xustamente en paxaros. Aínda que logo foron substituídos por mulleres: serían as profetisas e os seus oráculos. Hoxe sibilas e profetisas adóitanse considerar sinónimos.

Moito material bibliográfico asume que as piscinas estaban destinadas a bañálos para vestaisá? pero a realidade do culto a Cibeles asumía rituais cruentos. Un deles era o taurobolio: touros ou carneiros eran capturados con redes e degolados na planta superior do templo. O seu sangue fluía a través dunha rejilla e purificaba as almas á vez que garantía protección divina aos fieis, guerreiros e até enfermos ou feridos que esperaban nas piscinas inferiores. o baño de sangue.

As investigacións do Dr. Carlos Sanchez Montaña, realizadas na Universidade da Coruña baixo a dirección do Dr. Juan Pérez Valcarcel, amaronme a soster o valor deste templo como único en Galicia, en España e noutros escasos do mundo.² Un existente en Barcelona guarda similitudes. Pero carece dos frescos de aves de Santa Eulalia de Bóveda ánda que conta con aves reais, que deambulan entre os círculos do templo barcelonés.³

Ningunha outra edificación romana dedicada a Cibeles en España demostra tanta autenticidade como este santuario, onde se atopan presentes o cinco elementos históricos característicos: castrexos, frigios, gregos, romanos e cristiáns.³

E ao pasar de Galicia ao mundo, recordo nos 90s atopar unha escultura de Cibeles (sen a súa cabeza) no Palatino (Roma), pero descoñez a súa localización actual. Menciónanse santuarios en Ostia, en Lyon en Francia, en Hierápolis e Pessinus na Frigia turca.

Observei que a necesidade de invocar a unha Deusa Nai é constante no tempo e no espazo. Non require unha escultura: unha gran roca ou grupo de rocas poden representala. Comprobeino nos altares desertos de Asia Central, en columnas de catro ou cinco rocas á beira dos camiños na Sudamérica andina para honrar á Pachamama, en tribos africanas ou tamén norteamericanas. E a mencionada fonte de Cibeles en Madrid.

¹ Para máis detalle véxase

<https://web.archive.org/web/20100127023201/http://www.arqweb.com/lucsaugusti/cibeles.asp>

² Para máis detalle véxase <http://santaetulaliaboveda.blogspot.com>

³ Vease <https://turismo.deputacionlugo.gal/~/conece/lugoinedito/santaetulaliaboveda>

Nota da autora: Non recibín ningún tipo de compensación (económica ou non) por escribir este artigo, non teño conexión material coas marcas, produtos ou servizos que mencionei e a miña opinión é independente.

APARTADO TEMÁTICO GEOGRÁFICOS

Acción exterior de Galicia

ETIQUETAS

Galicia

INVESTIGACIÓN

Paradiplomacia

Date Created

Outubro 5, 2024

Meta Fields

Autoría : 4035

Subtítulo : A serie "Abrainte Galicia" achega desde os ollos de Isabel Stanganelli, espazos, historias e outros elementos que non deixarán de causar asombro. Arredor das conexións de Galicia co resto do mundo...